

Megjelenik minden vasárnap.

ESZERKESZTŐSÉG:

Fületeza 182 sz.

NYELVTANÍTÁSI ÁR:

egész évre 4 frt
 fél évre 2
 8 óra 1

Egyen szán ára 10 kr.

HALASI UJSÁG

TÁRSADALMI HETILAP.

KIADÓHIVATAL:
 Fületeza 182. sz.

HIRDETÉSEK DÍJA:

Három hasábszoros pórtor 5kr
 Kis Hirdetében egy szó 2 kr.

A hirdető fél névvel ellátott
 hirdetőcseknél költés 80 kr.
 bélyegdíj fizetendő.

A népiskolák ügye.

Városunk népnevelésének ügye remélhetőleg új stadiumba fog lépni a múlt esztendőben tartott képviselői közgyűléstől kezdve. Hogy mily előzmények után, az többé nem tartozik a dolgra, elég az hozzá, hogy a város ez alkalommal kimondotta, hogy a népoktatás ügyének rendbe hozatalát a leg sürgetőbb teendők egyikének tekinti s azon lesz, hogy a népiskolákat virágzó s a kellékeknek minden tekintetben megfelelő intézetekké alakítsa át. Ezt hangoztatták a városi párt legmértékesebb szónokjai, bennük foglaltatik ez a közgyűlés határozatában is, mely a rendezéshez az első lépést megtette az által, hogy az iskola alap megfermentése felől való véleményadásra bizottságot küldött ki.

A fordulat, mely ezzel a népoktatás ügyében nálunk beállni látszik, a legjobb reményeket keltheti s mi csak a legmértékesebben üdvözölhetjük a közgyűlésnek eme határozatát s általán véve azt a felbuzdulást, mely a képviselő urakat e határozat meghozatalára bírta. Valóban ideje is már, hogy a népoktatás ügyének rendezéséhez a város intéző körei erélyesen hozzá lássanak, mert az az állapot, melyben a népoktatás eddig nálunk sinlett, valóban nem volt hozzánk méltó. Egy tizenötezer fő-

nyi lakossággal s tíz négyszög mérföld határral bíró város, a mely a törvény által is elrendelt felsőbb népiskolák s pusztai iskolák felállítását folytonosan előadta a meglevő iskoláiban is a tanítók díjazásában a lehető legnagyobb szűkmarkuságot tanúsítja — bizony nem nyújtott épületes látványt.

De végre is eddig megvolt a magyarázata mindez állapotoknak. A város, mely a községi iskolákat fentartja, csak mostoha gyermekeinek tekintő ezeket, melyektől előbb utóbb szabadulni kívánt s táplálta is azt a reményt, hogy tőlük meg fog szabadulhatni. Most végre félre érthetetlen be kellett látnia, hogy az iskolák végleg az ő kezébe maradnak s így akarva nem akarva, gondolkodnia kell azok fentartásáról s olyan állapotba helyezéséről, mely a város jó hírnevének minden tekintetben megfelelőjen.

Ez természetesen fáradsággal és áldozatokkal fog járn, de a közönség, ha kellően felvilágosított, hogy miről van szó, bizonyára szívesen viseli az orvól járó terhet és áldozatot. Különben, a nélkül hogy előre akarnánk vágni a kiküldött bizottság fánadoszásainak, fölhívhatjuk a figyelmet már most is arra, hogy a városnak módjában lesz a közönségre hárulni terheteket nagy mértékben megkönnyíteni és pellig akkép, ha azon igyekeznek, hogy a többi

felkezezetek tanköteles gyermekei is ez iskolába vonassanak. Az igaz, hogy sem a katolikusokra, sem az izraelitákra nem lehet ráparancsolni, hogy most fenálló iskoláikat megszüntessék, s azoknak alapjait átengedjék a községi iskola részére, — de a városnak ezer módja van arra, hogy e felkezezteket közvetve rákényszerítse a lépésre. A mi há megtörténhetik, nem csak a tanügynek lesz jó szolgálat, hanem előmozdíttatik általa egy másik városi közérdek is: az t. i. hogy a felkezezteknél egymástól való elszigeteltsége megszűnik, tagjaik az egyöntetű képesség által közelebb hozatnak egymáshoz s a közszellem és az együtt érzés sokkal erősebb lesz a város lakosáiban, mint eddig volt.

Városi közgyűlés.

A város képviselői közgyűlése e hó 5-én délelőtt ülést tartott.

Az ülésen a polgármester bemutatta a képviselők által megválasztott bizottság jelentését, mely szerint a közgyűlés jelenleg 152 tagból áll. Befejezte továbbá, hogy a tanács az árvászeknél rendezésért irnoki állomásra Szontpótyra Ferenczre választotta meg. — A vízlevezető csatornák botanítása, melyet a min. biztos rendelkezése a város foganatosított, mint a mérnök által készített a most a közgyűlés elé terjesztett jelentésből kitűnik, a városnak 988 frt 8 krajtba kerül. Az erre vonatkozó számadások kiadattak

TÁRCZA.

A köznép helyzete nálunk és Angliában.
 (Folytatás.)

A mai angol mezei munkás — mondja Gladstone — több levegőt, jobb vizet s az időjárásat jobban kiálló, az illanro és oronyro alkalmasabb lakást kór. Ebből előző kiértik, hogy a mezei munkások házaiban is, mint minden emberi hájlekban nemcsak a testi épségre, hanem az erkölcsi egészségre fontartására is szükséges bizonyos mennyiségű köblányi tér. Az ország gyarapodásának, épen mint a test izmosodásának első feltétele a tisztalóg és a mozgási szabadság.

Ami a mezei munkás jellemét illeti, legjobban jellemzik azok a nyilatások, melyekre szabad idejét fordítja: Ócsi régi jó jütékait elhagyta, vagy elfelejtette. Kortársaitól nem foglalkozik, mert ritkán van kortjo; hangszoron nem játszik, mert megtanultja nincs alkalma s ha valami heti koronnyórdl vasárnapra, s nyugalom napjára megmarad, a pillékek boltsa, vagy a sörházba viszi és vesz rajta magának erkölcsi és anyagi romlást, kivált ha meggondoljuk, hogy e nyilatási helyiségek egyfelől a népoktatás, másfelől megbőlyegzett erkölcsök nök rendező találkozó helyei.

Dő mit is lehetne notán megtakarított pénzével? Földet nem velt rajta, melyen maga és családja számára biztos hajlékot építhessen s ha csak ki nem vándorol, a mi igen

sok, talán mindone kezékhátatásával jár, legfeljebb valamelyik közeli városba mehet be, hogy boltot nyithasson s oly titelhez fogjon, melyhez egyáltalában nem ért s hogy ott eddigi szokásaival szakítsa, új és kötes kimenelel élethez kezdjen. Egyik sem keesgette ki látás rá nézve.

Volt idő régebben, midőn a nagyobb birtokosok földjeiket 2—3 holdas részletekben mezei munkások által műveltették, de később egy országos törvény folytán, a kisebb földbirtokokat, vagy mint nevezik, farmokat megszüntették, mert könnyebb volt 1000 hold bérletét egy embertől, mint 40—50-tól beszélni. E miatt a kis farmokot elidogenítették, vagy kivándoroltak, vagy pedig a gyár- városokba szorultak, a napszámos munkások tömegébe olvadtak.

Az angol gyármunkások annyira vihotik, hogy apránkénti fizetéssel házat szerelhetnek magoknak s a nagyobb városokban egész utcák vannak, hol a házak, de csak a házak a bennük lakó munkások tulajdonai: ám a földművesnek nincs ily monedéke és munkára sorkentő monedéke. — Igaz, — mond egy angol tudós, — hogy a legtöbb mezei munkás jobban táplálkozik, mint a legtöbb házál szász és esziamia; az is igaz, hogy a postai (akárköpönzárakban barakja megtakarított állórait, a mi jól esik majd betegsége esetén, de mi ahhoz képest, hogyha egy kis telket, meg egy pár tehent elszerezhet. Epen semmi. — Bizony számukra sines kedve sokat nélkülözni azért, hogy telket nyisson: ellenben sokat

izzad, éjszakázik, hogy vorjéteke árán egy kis kertot vagy telket vehessen.

Az angol mezei munkás jól látja, hogy nincs e földön számára lehetőség, hogy helyzetéből bármely erőfeszítés mellett is kiemelkedhasson. Helyzete és a körülmények rajának éri magát; a rabzolga bánatláságába slyhed s ez a gondatlanság aláása jellemo függetlenségét s az angol munkások azon a közös erkölcsi lejtőjén, melyet előre látás hiányának neveznek, egyenesen a koldusbotra, az alacsonyra, vagy a szegények házába jut.

A magyar paraszt jellemo, szokásai, időöltése örjási magasságban állanak az angol paraszttal szemben. A magyar saját és földésen tiszta házában függetlenebbnek éri magát a legnagyobb angol bérőlőnd is, mert tudja, hogy gazdasága kizárólagos sajátja, és senki fiának nem kell kedvébe járni, hogy helyzetét biztosítsa. Másfelől, kivált ha gyermekei vannak, jól éri, hogy van miért és kiérté élnie, — ha kell küzdenie. Ez az érzelem az, a melyet ámbecszeretnek nevezünk, mely a mi egyszerű földművesünk természetot megváltoztatja, mely őt értelmossé, ön-megtanulóvá, hazaszeretőbbé, egy szóval erőnyesebbé teszi, mint a milyen az angol paraszttal legnagyobb része. Szóval a magyar földműves egész ember a maga tanján, ur a maga otthonján, az angol munkás, bár mint dolgozózik is, felkezeznek éri magát, a kinok egy másik felhátról köze van szüksége.

(Végté követkeik.)

a polgármesternek azon utasítással, tegyen följelentést a megyéhez, hogy a költészek vagy a megye, esetleg az állam által felelőseknek, vagy pedig azok felelőséire pótdó engedélyeztetések. A többi bejelentés tudomásul vétetett.

Következtek ezután a napirend tárgyai. A főváros körirathat felhívja a vidéki városok hatóságait, hogy a 48/40-ik szabadegyháza emlékére Budapestnél felállítandó szobor költségeit adományokkal járuljanak. A körirat felolvasatván, a közgyűlés elhatározta, hogy a polgármester hívjon össze bizottságot, mely a költségvetés oszlokból és aztán a helytőlendő összeget a tanács felőlása szerint a város nevében összegyűjtse ki.

Beterjesztetett ezután az 1882. évi majorkálási, körházi, eselődésztöndji, katonaiállító alap és a kertészeti, pénztár-számadás, melyeket a multról közöltünk. A közgyűlés ezeket megjegyzés nélkül jóváhagyta.

A katolikus iskolásoknak azon körvénye, mely a pótdó visszatérőre vonatkozik s melyet lapukban már közöltünk, egyhangúlag elutasították.

Borki Sándor kérvényt adott be, hogy a város tegyen áruháza jogot és alkalmas telepet adjon neki. A közgyűlés a szakosztály javaslata értelmében a kört jogot megadja s a telepet évi megállapítandó bérösszegért részben az állomás közelében ki fogja jelölni.

A polgármester bejelenté, hogy Kulinyi Manó és társa szabadkai téglygyárossal a város téglyárulására vonatkozólag szerződést kötött. A lapunkban már közölt szerződés felolvasatván, jóváhagyatott.

Következtek ezután Félégyháza a város átirata a Szeged székhelylél törvezett új megye, illetőleg az alsó kis-kun városoknak Pestmegyéből leendő kiközelítésére ellenében. Ez ügy Félégyháza városának márcz. 18-án tartott közgyűlésében tárgyalatott, a mikor is az ottani polgármester az új megye alakítására vonatkozó tervet előmlítván, kifejezte abbéli nézetét, hogy Félégyháza városra mindenesetre kivánatos és átkérdező, hogy minden hányattalástól megkíméltessek a Pestmegyében hagyassék. De az ebbeli óhajással szemben — ugymond — nem lehetetlen, hogy az új Szeged megyébe-bekebeletetünk, s mi ugyan még nem lenne közelebbé jött helyzet, a mennyiben így egy részt a Kis-Kunság nagy részével valószínűleg együtt újradánák, tehát számba vehető számot tenünk és mérészt meggyőzőtárgyi tagjaink minden alkalommal, ha úgy kívántatnék könnyen és kényelmesen részt vehetnénk a megyegyűlésekben. De van egy vésezes kombináció, mely rénként kísért és határozottan meggyőzőtárgyi fornyogot bonnunket — és ez az, hogy esetleg Csongrádmegyébe bekebeleztetünk és Szentesre kollend megyegyűlésre járnunk. Ennek megtörténte a legnagyobb veszedelem lenne Félégyháza számára azért felhívja a közgyűlést, hogy szükségesnek tartja-e márc most a törvezések ellen a kollé lépéseket megtenni.

Félégyháza város közgyűlése erre elhatározta, hogy a kiközelítés ellen a kormányhoz emlékiratot intéz, hogy a kis-kun városok továbbra is hagyassanak meg Pestmegyében; egyzersmind emlékiratot intéz Pestmegyéhez, hogy ez a kormányhoz beadandó emlékiratot pártolja. Továbbá megkeresendők a szomszédos kis-kun városok, hogy hasonló emlékiratot intézzenek vagy a miniszteriumhoz, mint Pestmegyéhez.

Az átirat felolvasatván, a fölött hosszabb eszmecseré indult meg.

Az átirat tárgyalása hamar megmutatta, hogy nálunk a község egyáltalán másféleképpen fogja fel a dolgot, mint Félégyháza. A két városnak állásponjtja nem egyforma. Félégyháza úgy látszik nem igen elhívóvást esz ellen, ha Szegedhez csatlótnák, s a Csongrádhoz való csatlóttástól fél, a melynek veszélye pedig városunkra félszo nem forog fent. Egyedüli szempont, mely a félégyházi kérvény pártolást kivánatosá tette volna: a Kis-Kunság szétválasztásának megakadályozása; a szempont azonban úgy látszik nálunk nem

bir többé hódító erővel, sőt ellegkezőleg. Városunk községe ugyanis oly kevés testvéri jó indulat tapasztal a többi kis-kun városok, de főleg Félégyháza részéről, hogy a velük való együtt maradásért egyáltalán nem bir lelkesedni, a mint ez most is kitűnt a felszólalók egy része által. Félégyháza ellen felhozott számos roccminatióból.

Tóth János az átiratot egyszerűen tudomásul vétetni kerte; legfőbb azt óhajta kifejezni, hogy Halas város Pestmegyében óhajt maradni, vagy ha átköbelezteték, ne választassék el a többi kis-kun városoktól. Kolozsvári István: Szükségosnek tartja nyomtatékos kifejezést adni azon óhajtatának, hogy Halas Pestmegyében maradjon. Ha nem volna meg a vasút, mely Bonnunket a fővárossal összeköt, akkor nem volna kifogása az átköbeleztetés ellen; de az így csak kárunkra válnék. Pestmegyében több összekötöttség van, mint Szegeden, a hol új viszonyok köze jutván, teljesen mellőznökön bonnunket.

Ifj. Farkas Sándor: Egyszerűen tudomásul vétetni kívánja a félégyházi átiratot. A szóban levő kérdésben szükségtelen még a városnak állást foglalni. A közgyűlés legfőbb megbízhatja a polgármestert, hogy a legközelebb tartandó megyegyűlésen oda hason, hogy a város Pestmegyében maradjon meg.

Dr. Babó M. főjegyző: Szintén korának tartja ez ügyben állást foglalni. Hivatalos tudomásunk még ugy sincs a kérdéses tervről; ha azonban a törv csakugyan valónak bizonyít, akkor szükségesnek tartja kimondani, hogy Halas városra tovább is együtt hagyassék Pestmegyében a többi kis-kunokkal, kik eddig is e megyében voltak.

Vári Szabó István polgármester: Azt hiszi, hogy legelőszöröb lenne, ha a közgyűlés kimondaná, hogy Félégyháza átiratát egyszerűen tudomásul veszi s a fölött napirendre tér. Az új megye kérdésének tárgyalása ugyanis még idősebb. Vagy esetleg csak annyit mondjon ki a közgyűlés, hogy Pestmegyétől külön szakadni nem óhajt s bizza meg őt, hogy a megye gyűlésen nyilvánítsa ki ebbeli szándékát.

Farkas Imre: Ellene mond annak, hogy e kérdés tárgyalása idő előtti lenne. A lapok hírei s magar értesülések mind bizonyítják, hogy az új megye terve csakugyan megvan, az ehen tehát nekünk erőlyesen tiltakoznunk kell s azt a jegyzőkönyvben is ki kell fojzdnunk.

Póter Dénes: Félégyháza kérvényét egyszerűen tudomásul vétetni kéri, mert nekünk más az óhajtatunk, mint Félégyházaé. A Pestmegyében maradás óhaját szintén jegyzőkönyvileg kifejezetni óhajja.

Az elnök erre kimondja a határozatot, mely szerint az átirat tudomásul vétetik s a jegyzőkönyvben kifejezendő, hogy a város Pestmegyében kíván maradni, s az alakítandó Szeged megyéhez csatlótni nem hajlandó.

A következő tárgyi volt a községi iskolák megszüntetésére benyújtott Mészöly-féle indítvány; illetőleg a ref. egyház által a város azon átiratára adott válasz, hogy az egyház hajlandó-e az iskolákat a városból újból átvenni. Felolvasatott mindennek előtt Mészöly Istvának ismeretes indítánya, a szakosztálynak erre adott véleménye, s febr. 13-iki közgyűlés határozata és végül a ref. egyháztanácsnak e határozatra adott válasza, mely előadja, hogy a város átirata ügyében az egyháztanács bizottságot küldött ki. E bizottság tagjai komoly és beható megfontolásra vávón a népis-kolai ügyet, azon egyhangú nézeteket nyilvánították, hogy az 1870. márcz. 20-án megkötött szerződés alkalmával az egyház népisiskoláinak községiékké átváltztatására alapul felvett indokokat tekintetbe vévón, az egyháznak jelenleg sem lehet feladata, a maga részéről elomi népisiskolákat állítani, avvagy a községi elomi népisiskolákat felekezetiékké változtatni, sőt inkább az 1880. decz. 23-án az iskolai öpilletkro vonatkozó újban is megkötött 10 évi bérletszerződést egyáltalában fentartandónak véleményezt. — Az egyháztanács e bizottság

jelentését tudomásul vévón, azt, mint saját nézetének hű kifejezést elfogadja, helyesli és magáévá teszi s erről Halas város képviselői közgyűlést értesíteni határozta.

A polgármester felhívja a közgyűlést az iskolák ügyének beható tárgyalására. Előterjeszti, hogy a város, ha az iskolát megszüntetné is, a költségeit nem viszádná. Ez esetben ugyanis a kormánytól építkezésre kapott 7000 frtot vissza kellene fizetni, azonkívül a felsőbb vagy polgári iskolát és a pusztai iskolákat fel kell állítani; s 700 frtot a felkötözöttekhez azelőtt fizetett évi 700 frtot meg kell adni, ha az iskolák felekezetiékké válnak.

Kolozsvári István: A községi iskola kollé pénzalap nélkül sem nem áthat. Hogy az iskolának 11 év eltelté után sem lehetett a kollé alapot megteremtetni, ez a legnagyobb érv a községi iskola ellen. Sajnálja, hogy az egyház ily határozatot hozott, ha az egyház ösöinek lelkes áldozatkészségéhez méltóan felkarolja az iskolát, az lett volna a leghelyesebb megoldás. De ha ez nem történt meg, Halasnak minden este fenn kell tartani az iskolát, akár járulnak hozzá a felkötözöttek akár nem. Nekünk virágzó iskolákat kell teremtenünk, melyek a kor színvonalán álljanak. Majd eljön az idő, mikor a függő kérdések megoldatnak s ha az egyház át nem vette az iskolát, át fogja venni a város az iskola alapját. Most az egyház után szólítsa fel a város a birtokosságot, hogy hajlandó-e az iskolának alapot teremteni; ha ez így sem sikerül, akkor pótdó által kell ezeket fenntartani. Még attól sem riad vissza, hogy adakozásokat gyűjtünk a becsüretiek példájára.

Dr. Babó M. főjegyző: A czél, mely az iskolák községi vé alakításukor kitűztek, nem értett el, mert a katolikusok és izraeliták most is fentartják felekezeti iskolájukat. Ily körülmények közt a ref. egyháznak is kötelessége volna a saját érdekeiben kollé iskolát tartani fenn. Megrója a reform. egyházat, hogy e fegyverrel kivívott s békekövetéssel és törvényozikkal biztosított jogáról most önkényt lemond. Annnyival kevésbé kellene azt tonni, mivel a ref. iskolának már eddig is van pénzalapja azon 8000 frtban, melyet Kolozsvári I. és Vári Szabó I. e czéla felajánlottak. Az egyház ily előjárásával szemben azonban nincs más teendője a városnak, mint hogy maga tartsa fenn az iskolát, s azt a mostaninál virágzóbb állapotba helyezze. Mészöly indítványát tehát elvetetni kéri, mivel a fenforzó esetben törvény szerint is a község köteles az iskolát fentartani.

Furó Lajos: Mészöly indítványát nem tartja elvontónak. Azt óhajja, hogy ha az egyház nem tartja fenn az iskolát, akkor a párti bírtok jövedelme fordítások erre. Ezenkívül a felajánlott 8000 frt adományt is e czéla kell fordítani. — Török Elek közbeavatására Furó szintén felajánl e czéla 500 frtot.

Tóth János: Helyesli az egyház ajánlását, mert az valóságos visszalépés lenne, ha a községi iskola ismét felekezetiévé változnék. Nem viszádnai, de sőt a katolikusoktól és izraelitáktól is el kell venni az iskolát a városnak. Ússák úgy közelebbünk, intelligens és vagyonos polgárokat, ha az egész város nép-novelése a község kezében van. Tudatja, hogy ő a részben az izraelita vezérőfőkkel már meg is kezdte a tárgyalásokat, melyek roméllételeg orodmányra vezetnek.

Farkas Imre: Helyesnek tartja, hogy a nevelés legyen a község kezében; annak idejében, midőn presbyter volt, szintén ezt hangoztatta, s így egy állásponton volt a mostani egyháztanácssal; azt hiszi azonban, hogy míg ő ezt akkor ottanatosán tette, a mostani egyháztanács tagjainak egy része, öntudatlanul csatlóttá ugyanazt.

Póter Dénes: Úgy látszik az egyik szemére az egyháztanácsnak, hogy az nem öög-gé-képvintés. E szemrehányás alapfalan, mert az egyháztanács igen vándi a kezébe bíztó iskolát minden megtámadások ellen. De a népisiskola kérdésében is helyesen jött el az egy-

ház a saját hívei érdekeiben: A népiskolát ugyan, ha átvenné, az egyháznak nem kellene tartania és a mostaninál jobb karba helyezné; az pedig akkor csak a ref. közönség pénzéből történhetne; most ellenben az egész város közönsége tartozik az iskola fenntartásához járulni. Azonkívül biztos tudomás van arról, hogy a közönségi iskola kap állanséget is, mielőtt azért folyának és az eddig kapott engedélyezések hova fordításáról beszámol. Részéről szintén helyesbí, az a város a közönségi iskolának alapot teremtsen, csak azt nem érti, hogy az itt többször említett 3000 frtos ígéretet az illeték miért nem váltják be a közönségi népiskola javára.

Dr. Baló M. főügyész; Péter D. azon szavaira, hogy az egyház fenntartja a főiskolát, azt jegyei meg, hogy a mai kor demokratikus szellem nagyobbat figyelmet követel fordítást a népiskolákra, mint a felsőbb intézetekre. A gimnáziumban csak urakat nevelnek, de a nép nevelését a népiskola oszkozi. Az egyháznak is tehát erre nagyobb súlyt kellene fektetni, mint a főiskolára.

Szóltak még a kérdéshez többen, közülök fölémlendő Török Elek, a ki kijelenté, hogy az ő egyéni véleménye szerint a népiskolának az egyház közönség kellene lenni. De a mostani helyzetben az egyházat nem szabad elhárítani más választ, mint a mit adott. A helyi körülmények olyanok, hogy az egyház az iskolát nem vállalhatja át.

A vita befejeztetvén a polgármester kimondá a határozatot, mely szerint Mocsary István indítványa elveteték, a város nem fogja tartani a közönségi iskolát továbbra is. Minthogy pedig a törvény értelmében a város köteles az V. és VI. osztályt is felállítani, azért bizottság küldötték ki, azon megbízatással hogy adjon véleményt, miképen lehetne a közönségi iskolának alapot tevénteni. E bizottság tagjai Vári Szabó István, dr. Baló Mihály, Farkas Imre, Kolozsvári István és Tóth János.

Csatorna-ügyünk az országgyűlés előtt.

Midőn a csatornaügyben a közlekedési miniszterhez intézött fölbizós eredmény nélkül maradt s a kormánybiztos intézkedését, mely szerint a Tisza felő vivő csatornánk botemettettek, a miniszter jóváhagyta, a városunk képviselő testülete akkor tudvalólag elhatározta, hogy végső kísérletképen körvényt fog intézni az ügyben az országgyűléshez. E körvény már készen van, s a hótén fel is küldetett Mocsary Fajos képviselőnek, hogy azt nyújtsa be a képviselőház elé. E körvény a következők hangzik:

Mélyen tisztelt képviselőház!

Mi szabad kis kun Halas város mély tiszteltől aláírott képviselői közgyűlése folyó 1882 évi október hó 22-én tartott rendkívüli ülésünkben méltó megdöbbenéssel veltük tudomásul hogy m. kir. közmunka és közlekedésügyi miniszter ur ő nagymoltósága 21544/1882. számú intézvényében az 1871. XI. t. cz. 31. §-a alapján minisleri biztossal Jankovich Miklós ur ő nagyságát kinevezvén feladatát kitűzte, hogy a Post-pilis-sült-kis kun megye területéről Csóngrád megye és Szeged szabad kir. város területére szűnő belvizek gyorsított levezetésére szolgáló csatornákat és árkokokat botemottatvén az erdőt, termőszatos állapotot állítsa vissza, valamint arról is hogy a fent tiszteltől megnevezott minisleri biztos ur az 1882 évi április hó 11 és 12 napjain az ördökeltéssel megtartott tárgyalás és helyszíni bejárás alkalmával a műszaki felvételekkel összehangolva Halas városától Majsa irányában talált összesen 14. számú Májva csatornáinkat a 1871. a. csatolt 10/1882 sz. rendeletében egytől egyig jóstalanul létesítvektől bolygazi s végül hogy ezen összesen 14 csatornánk közül a 2. 4. 6. 7. 8. 10. 12. 13. 14-eket mint törvénytelen árkokokat és csatornákat az 1871. XI. t. cz. 2. §-a értelmében a föld terméze-

los szindig az azokat önkényesen létesített városi hatóság és föltulajdonosok költségen 14 nap alatt botemottai rendeli az 1. 3. 9. számú csatornák föltulajdonosok közönségi intézkedést magának tartván fent.

Jankovich Miklós ur ő nagyságának hozzánk minisleri biztossal kért kiküldetés és fentebb körvonalozott eljárás nem csak jogos érdekeinknek hanem fenálló országos törvények által biztosított jogainknak oly flagrans megsértését képezi hogy ezek ellenében törvényes korlátokon belül önvédolni jogunkat igénybe venni kötelezősöngünknek tartottuk és tartjuk, minék folytán a hivatkozott minisleri biztosi határozat ellon terjedelműszen indokolt fölbizószt nyujtottunk be közm. és közl. m. kir. miniszter ur ő excellenciájához, aki azonban ide 2 / . alatt mellökelt rendeletével fölbizósztunkat elutasítván a nehozelt minisleri biztosi határozatot helyben hagyta.

Ezen azonban nekünk, ha csak polgártársaink bizalma és törvény által roánk ruházott állásunkból kifolyó kötelezősöngünk teljesítését megtagadni nem akarjuk — megnyugodunk nem szabad nem lehet, miört is ügyünk igazságos voltába helyezett bizalommal fordulunk a mindig igazságos törvényhozó testülethez ügyünknek törvényhozási uton való orvoslásáért; nielött azonban körülmények elterjesztésünök, — megjegyzésével annak, hogy az első ízben függöben hagyott csatornánk ügyében minisleri biztos ur ő nagysága 62/1882 sz. alatt határozatát meghozta s azok közül, talán a felebbezés hatása alatt csak is 9 számú rendelté hótémelti, ellenben a másik kettőt nyitva hagyta — hodoló tiszteltetlőn ugyan, de egyszersimind az alkotmányos állam polgárát megillető jogos öszintösöggel bátrok vagyunk kimondani hogy egy a minisleri biztosi kinevezés, mint a minisleri biztosi határozat jog és törvényellenes, mely állításunk indokai következők:

A nagymoltóságu közm. és közl. miniszter ur 21544/1882 sz. intézvényében a minisleri biztos kiküldetésének törvényes alapjául az 1871. XI. t. cz. 31. §-ára hivatkozik.

Az idézett törvény egész terjedelmében gátrondóságre vonatkozó intézkedést, különösen a gátrondószerbe fogott folyamárdások által okozható gátszakadások s ebből kifolyó egyéb veszélyek és károsodások elhárítása iránti intézkedéseket tartalmazza s a 31 §-ban a folyamárdások által okozott vagy okozható rendkívüli veszélyek elhárítása szempontjából fel van ugyan a miniszter hatalmazva arra hogy minisleri biztos küldjön ki, ha a beérkező jelentések alapján valamely különösen veszélyesnek tartott helyre annak kiküldetését szükségesnek látja, vagy ha valamely társulat ilyennek kiküldetéséért folytatódik.

Már pedig a mi legjobb tudomásunk és anyaggyűzésünk szerint a minisleri biztos kiküldetésére okul szolgálható fentebbi körülmények közül az idő szerint egytlen egy so létezik, sőt reánk nézve nem is létezhetik mert:

1. Arveszély — hálá az égnek — ez övben a tiszta vidékét egyáltalán nem fenyegető köztudomásu dolog lévön, hogy a Duna és Tisza folyók vizállása embér emlékezetét óta nem volt oly alant mint öpen a minisleri biztost kinevező minisleri intézvény kölotkozósekor; amiből következik,

2. hogy semmiféle súlyos veszélyt jelző jelentés a minisleriimhoz semmiféle felgyöls közögtél nem érközhetett s így indokoltan egytlen tiszta visszabályozó társulat sem folyamodhatott minisleri biztos kinevezéséért, és végül

3. Halas és vidéke eddigelő egytlen visszabályozó társulat keretében sem tartozván s a vizek kiáradása ellen emelt egy falpalatányi gáttal sem bírának reá a gátrondóságról intézkedő 1871. XI. t. cz. egytlen §-a sem alkalmazható.

(Polya Gy.)

— Uj ur-asztala. A ref. templomban gyönyörű kiállítású új ur-asztalt helyeztek be a mult heten. Az asztal Gorenday huda-posti körforgó műtermében készült meg a bécsi kiállítás idején, a hol ki is volt állítva; háromféle márványból van: talapzata vörös márvány, lába, mely díszes faragványokkal van ökesítve carrarai s lapja sárgás; asztal márványból készült. — Az asztalt Szűcs Ferenc presbiter vásárolta az egyháznak 250 frtért; nemeslelkű adományóért méltó köszönet illeti meg. Adományozó neve meg is van örökítve elől, az asztal vörös márvány talapzatán; amely arany betűkben a következő felirattal viseli: „Isten dicsősége, egyháza használatára Szűcs Ferenc, 1883.”

— A városi tanácsnak a hó 8-án kedden tartott ülésén a következő jelentősebb ügyek fordultak elő:

Botorjlesztetett a tisztii ügyész véleménye Balázs Imre vót városi képviselő ügyében. A tisztii ügyész Balázs Imrét a hatóság ellen; bevágyvaiban használt sértő kifojzások miatt közigazgatási uton 100 frt pénzbírságra véli ítélendönek. A tanács a véleményt elfogadta. Az ülésen választás is tartották az újonnan szervezett árvazeknél az irnoki állomás betöltése végett. Egytlen folyamodó vót Szentpótery Ferenc, a ki ez állásra egyhanglagon megválasztatott, Szentpótery Ferenc eddig az adóhatalmál volt alkalmazva; most, hogy onnét eljön, a tanács kimondotta, hogy a hivatalnál is rendez irnoki állás rendezéséért 300 frt fizetésű. Ez állásra jobboldal pályázat fog hirdettetni. — Bejelentetett a felhörtöi tégla megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése. E szerint van ott jelenleg 55.200 db. tégla, melynek árát a tanács a jelentés alapján következőké állapította meg: I. osztályu tégla ero 20 frt, II. osztályu 12 frt, III. osztályu 8 frt, foltégló 11 frt.

— Népesedés. Halason a lefolyt márczius hóban meghaltak összesen 35-öt, ezek közt férfi 18, nő 17; halva szülött vót 11. Született összesen 45, ezek közt fiú 24, nőnemű 21; az öszes szaporodás 10. Reformált vallásu meghalt 21, ezek közt férfi 12, nő 9; született összesen 21, ezek közt fiú 13, nőnemű 8. Római katolikus meghalt összesen 13, ezek közt férfi 6, nő 8; született összesen 23, ezek közt fiú 10, nőnemű 13, szaporodás 10. Izraelita meghalt 1 fi, született 1 fi. — A halál okokra nézve: meghalt velt születt gyengeségben 6, górcsóban 4, aszályban 4, tüdőlobban 3, tüdőgyulladásban 6, vörhetyben 1, aggyekben 7, tüdővilyben 2, véletlen halállal 1; halva szülött vót 1.

KÖZGAZDASÁG.

TERMÉNYEK ÁRA.

Termények ára Halason április 7.

Búza 100 liter	7.00
Roze	4.80
Arpa	4.00
Zab	3.00
Köles	4.40
Kukorica	4.20
Krumpli szájká	60 70

Heti jelentés a budapesti gabonaszűréséről.

Budapest április 6-án.

Buzs	6 búségl	78-81 kg	9.85-10.40
—	6 tiszavideki	78-81 kg	10.00-10.85
—	6 pestvidéki	78-81 kg	10.05-10.90
—	6 fehérmegyel	78-81 kg	9.95-10.80
—	6 bécsei	78-81 kg	9.55-10.40
—	6 északmagyarors.	78-81 kg	9.55-10.00
Mozs	6	70-72 kg	7.10-7.40
Arpa	6 takarmány	60-62 kg	7.05-7.80
—	6 égetni való	62-64 kg	7.40-8.00
—	6 sörfőzeli	64-66 kg	8.10-9.30
Zab	6	87-90 kg	6.30-6.70
Tengeri búzabégl	6	78 kg	6.45-6.55
Köles	6	— kg	6.40-6.45
Repece új káposzta	6	— kg	—
— új búségl	6	— kg	—

Küldényal díszmunkáit április 7. Magyarországi rón, nehéz serte kilogrammjá 58-59 kr. fialal nehéz 01-02 1/2 kr., könnyű 55-57 kr. Szedett nehéz 59 kr., könnyű 56-57 kr. Oláhországi 54-56 kr., szövet 50-01 kr. Főtelj: páronként 46 kilógramm s azönelöl 4%-os levónás.

Vasúti menetrend.

Halasról indul

Budapestre:

Személyvonat — — délelőtt 11 óra 50 percz.
Vegyesvonat — — éjjel 12 óra 20 percz.

Szabadkára:

Személyvonat — — délután 2 óra 57 percz.
Vegyes vonat — — éjjel 3 óra 18 percz.

Halasra érkezik

Budapestről:

Személyvonat — — délelőtt 2 óra 50 percz.
Vegyesvonat — — éjjel 3 óra —

Szabadkáról:

Személyvonat — — délelőtt 11 óra 48 percz.
Vegyesvonat — — éjjel 12 óra —

NYILT-TÉR. *)

1883-iki

Frisz töltésű szelvényvel, polenál és luhi Erzebet savanyu-vizek

diszosen kiállított üvegokban kaphatók:

Munkácson és Nyiregyházán a központból. a főkraktárból.

MARSALKO KÁROLY

10-5 Munk. urad. ésv. vizek bérlelője.

A helybelli kaszinói szolgálomására pályázat hirdettetik.

A pályázók folyamodványaikát április 15-éig nyujtsák be Vári Szabó István urhoz, mint a kaszinó elnökéhez.

Korda Imre,

felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

H I R D E T É S E K.

FIGYELMEZTETÉS.

Az általánosan ismert, jó hírnévnek örvendő s több oldalulag kitüntetett sóborzszesz készítményem — kelendőségőnél fogva — sok utánzásnak lővén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czinjogyeimot módosítom s arra két ayomatban saját házam kitéző alnkját veszem föl, bejegyzotvón azt egyszerűsminél védjegyként a budapesti iparkamaránál.

SÓBORSZESZ

gyors enyhítést eszközöl: csúszó szagattás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szemgyengeség, bémulások, stb. stb. ellen. Fogtisztító szerül is igen ajánlható, a mennyiben a fognak fényét elősegíti, a foghuat erősíti és a száj tisztá, szagtalan lrt nyor a szesz elpárolgása után. valamint ajánlatos e szer felmosásra is a hajldegek erősítősőro, a fejkörpa-képződés megakadályozására és annak eltávolítására.

Ara egy nagy üveggel 80 kr., egy kisebb üveggel 40 kr.

Használati utasítás magyar vagy német nyelven, bizománysaim névsorával ellátva, minden üveghez ingyen mellékeltek.

Brázay Kálmán,

Budapesten, IV. kerület, Múzeum-körút 23. sz.

8-3

Kapható Halason: Tanács József, Spühter Lajos, és Györfy József uraknál.

megrendelések

Práger Ferencz könyvnyomdája Halason.

A legdivatosabb betűfajokkal berendezve, ajánlja magát, gyors, izléses kiállításban és jutányos árak mellett

mindenfélé nyomtatványok elkészítésére.

Művek, folyóiratok, körlevelek, arjegyzőkek, tabellák.

Esketési- s belépti kártyák, gyászlevelek, számlák, stb.

Falragaszok

mindenfélé nagyságban s különféle színben készíttetnek.

Ugyanott készen kaphatók: Kötelezvények, Adószlevelek, Adószvevél szerződések, Meghatalmazások, Tulajdonjog bekeblezés- és zálogjog törlel kérvények, mindenfélé nagyságban kész számlák és vasúti szállítólevelek, Szeszadóbejelentések és Dohánymegrendelések. — Azonlul figyelmessé toszem a n. é. közönséget, hogy nálam

levélpapír s levélboríték,

szinte jó minőségű irodai papír kapható.

eszközöltetnek.

V I D Ó K

S Y O R S A N